

VU Research Portal

Jezus Christus, en die gekruisigd

Lietaert Peerbolte, Bert Jan

published in

Woord & Dienst
2018

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

document license

Article 25fa Dutch Copyright Act

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Lietaert Peerbolte, B. J. (2018). Jezus Christus, en die gekruisigd. *Woord & Dienst*, 67(3), 18-19.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Jezus Christus en die gekruisigd

De apostel Paulus schrijft in zijn eerste brief aan de Korintiërs (2:1) dat hij maar één boodschap heeft: Jezus Christus, de gekruisigde. In de NBG-vertaling van 1951 staat het er wat ingewikkelder dan in de NBV van 2004: 'Want ik had niet besloten iets te weten onder u, dan Jezus Christus en die gekruisigd.' Waarom is de kruisiging van Jezus voor Paulus zo ontzettend belangrijk?

Wort Jan Lietaert Peerbolte

Laaten we beginnen met een harde constatering. Kruisigen is zo ongeveer de wreedste manier van executeren die de mensheid ooit verzonnen heeft. Bij de meeste crucifixen zie je de spijkers door de handen en voeten van Christus geslagen. Dat is niet wat er gebeurde.

Gruwelijk en vervloekt

Het slachtoffer werd met enorme spijkers door de polsen en de enkels vastgemaakt aan houten staken. Deze konden de vorm van een X hebben of van een T of van het kruis zoals we dat kennen uit de christelijke beeldcultuur (†). Vervolgens werd het kruis verticaal gezet, zodat het slachtoffer kwam te hangen aan de doorboorde polsen. Uiteindelijk stierf de gekruisigde door uitputting, uitdroging en verstikking. Het gewicht van het eigen lichaam drukte de longen dicht, waardoor ademen steeds moeilijker werd. Het was een sterven onder helse pijnen.

Naast het gruwelijke karakter van de kruisiging was er ook nog de schaamte. Iemand die gekruisigd werd, gold onder de Joodse wet als vervloekt (Deut. 21:23; Paulus verwijst hiernaar in Gal. 3:13). En ook voor niet-Joden gold een gekruisigde als een afschrikwekkend voorbeeld van de ultieme misdadiger. Een kruisiging was een publieke aangelegenheid en de lichamen van de gekruisigden bleven dikwijls geruime tijd hangen. Het moet een vreselijk schouwspel geweest zijn.

De trouw van Christus

Hoe kan het dat Jezus, die deze gruwelijke dood stierf en volgens de Joodse wet dus vervloekt was, het centrum is geworden van de christelijke verkondiging en dat het kruis een symbool van overwinning werd?

Paulus' redenering is eenvoudig: Jezus is de Messias, de

Gezalfde, in het Grieks de *Christos*. Hier komt de aanduiding Jezus Christus vandaan. Voor Paulus is Jezus de Gezalfde, ook en vooral omdat hij tot de dood toe trouw bleef aan God en Diens evangelie van vergeving en verzoening. En nu komt het: door te volharden en vol te houden aan God, tot en met de mensonterende dood aan het kruis, liet Jezus zien waar het om gaat in het leven. Niet om roem, eer, rijkdom of andere menselijke geneugten. Niet om macht. Nee, om trouw.

Paulus ziet Gods trouw aan de mens weerspiegeld in het lot van de gekruisigde Jezus Christus

Het Griekse woord voor trouw is *pistis* en wordt ook wel vertaald als 'geloof'. Jezus' geloof in God was dus vooral een trouw aan God. Het geloof van de volgelingen van Jezus in hem is dus ook op te vatten als trouw blijven aan Jezus, trouw blijven aan God. En die trouw is ergens op gebaseerd. Die gaat terug op het diepe geloof dat God trouw is en blijft aan de mens. 'God is getrouw', zo drukt de Wet van Mozes het uit (Deut. 7:9; 32:4).

De trouw van God

Het begint dus allemaal bij de trouw van God aan de mens. De traditionele opening van de liturgie, die uitsprekt dat God 'niet laat varen de werken van zijn handen', gaat over deze trouw. Het votum is een samenvoeging van psalm 124:8 en psalm 138:8. Het laatste vers luidt in de NBV: 'De HEER zal mij altijd beschermen. HEER, uw trouw duurt eeuwig, laat het werk van uw handen niet los.'

Het kruis werd een symbool van overwinning...

Paulus beziet Jezus' leven en sterven vanuit deze gedachte. Het is de trouw van God aan de mens die hij weerspiegeld ziet in het lot van de gekruisigde Jezus Christus. Door trouw te blijven aan God tot aan de dood aan het kruis, heeft Jezus Christus Gods trouw aan de mens voorleefd. En zelfs voorgestorven, zou je kunnen zeggen.

De Opgestane

Toch zou Paulus' nadruk op de kruisdood van Christus niet zo prominent geweest zijn als dat kruis en de dood het laatste woord gehad hadden. Voor Paulus is Jezus Christus namelijk niet alleen de gekruisigde, maar ook de Opgestane. Die twee dingen hangen voor hem onlosmakelijk met elkaar samen. Juist doordat Jezus trouw bleef tot aan de dood aan het kruis, heeft God hem opgewekt uit de dood. Goede Vrijdag is dus niet los verkrijgbaar. Het is een twee-eenheid met Pasen. Alleen werkt dat ook andersom: Pasen is niet los verkrijgbaar, maar is alleen bereikbaar via Goede Vrijdag.

Van heldendom naar overgave

Dit evangelie heeft in de eerste eeuwen van onze jaartelling de wereld in een enorm tempo veranderd. Tot de komst van het evangelie heerste in de oudheid de cultuur

van de Held. Achilles, Ajax, Odysseus, Hercules: het waren helden die hun tegenstanders altijd te slim af waren. Ze waren sterker dan de rest, ze vochten harder of slimmer dan de rest, ze overwonnen anderen door hen te onderwerpen. De Held is degene die harder is, slimmer is,

Het past niet binnen onze menselijke kaders, dat God zich op deze manier laat zien

sterker is dan anderen en daardoor in de competitie over-eind blijft. In die harde, competitieve cultuur van de oudheid wordt het kruis het symbool voor een alternatief. Jezus Christus, en die gekruisigd, wordt een symbool voor overgave, trouw en vertrouwen. De kruisiging, in al haar gruwelijkheid, staat in de christelijke traditie symbool voor Godsvertrouwen: Jezus Christus was bereid dit vreselijke einde te accepteren, omdat hij zijn vertrouwen gesteld had op zijn God en Vader, van wie hij wist dat Hij trouw houdt tot het einde.

Het levende bewijs

Op deze wijze heeft het evangelie de wereld veranderd. Waar het kruis een afgrijselijk martelinstrument was en symbool stond voor een letterlijk mens-onterende dood, werd het tot het teken van Gods trouw. Het is de wereld op zijn kop. En dat is dan ook precies de lijn van denken die Paulus in 1 Korintiërs voortzet. De gekruisigde Christus is voor Joden een aanstoot en voor Grieken een dwaasheid (1 Kor. 1:23). Het past niet binnen onze menselijke kaders, dat God zich op deze manier laat zien. En toch is dit voor Paulus de kern van het geloof. Jezus Christus, en die gekruisigd, is het Levende bewijs dat God 'niet laat varen de werken van zijn handen'.

Prof. dr. Bert Jan Lietaert Peerbolte is hoogleraar Nieuwe Testament aan de VU. Verder is hij onder meer commentator in het Nieuwsforum van *Langs de Lijn en Omstreken* (NOS/EO, NPO radio 1).